

www.dykking.no

Dykking

Siden 1983

Bladet for dykkeinteresserte

HARSTAD

Variert dykking nord
for Polarsirkelen

DYKKING MED SPEKKHOGGERE

Portfolio:
**STEIN
JOHNSEN**

Vrakleksikonet: M/S STRÅSSA

NEWFOUNDLAND En godt bevart hemmelighet

Nr. 1 - 2013 pris kr 59,-

RETURUKE 14

INTERPRESS NORGE

9 770801 458300

SILFRA

klart
som glass!

Tekst | Jesper Kjøller. Foto | Alex Mustard

To kontinenters tektoniske plater i undergrunnen trekker konstant i hver sin retning, og skaper denne kløften. Om tusen år vil kløften være ca 20 meter bredere.

Silfra

Klart som glass!

Det er ikke bare på land at Islands spesielle geologiske historie skaper fabelaktige landskaper. Også under overflaten finnes det unike visuelle opplevelser, og skal man dykke på Island kommer man ikke utenom Silfra. Det ekstremt klare ferskvannet i denne sprekken mellom to kontinenter vil ta pusten fra deg.

Regnet siler ned. Vi er alene på parkeringsplassen hvor vi gjør klar dykkerutstyret, bare noen skritt unna den solide ståltrappen som leder ned til Silfra. Det kjennes litt merkelig å stå midt i en innenlands nasjonalpark med dykkerutstyr på, men det øsende regnet gjør at en tørrdrakt faktisk ikke er det dummeste man kan ha på seg.

Jeg går ned trappen og tar på svømmeføttene. Når jeg får hodet under vann får jeg sjokk. Jeg var forberedt på klart vann, men dette er ikke bare klart – sikten virker endeløs! Når jeg glir ut i vannet får jeg en følelse av å være vektløs, og kombinert med den gode sikten er dette det nærmeste jeg noen gang har vært å kunne fly. Vannet rundt meg kan ikke sees, bare føles. Det rå, upolerte undervannslandskapet med brunaktige klipper og den dype blåfargen vannet får på avstand tar rett og slett pusten fra meg.

Temperaturen ligger rundt fire grader og jeg blir raskt minnet på at jeg faktisk er under vann, selv om jeg ikke egentlig kan se det. Det er august, og det blir ikke stort varmere enn dette. Når jeg begynner å svømme kjenner jeg en svak strøm skyve meg mykt fremover, vekk fra ståltrappen og ut i Silfra.

Smeltevannet fra kanten av isbreen Langjökul omtrent 50 kilometer fra Silfra renner sakte gjennom et enormt lavaområde. Den porøse lavasteinen fungerer som et svært effektivt vannfilter og fjerner alle urenheter i det allerede rene smeltevannet. Før vannet når Islands største innsjø Thingvallavatn, renner det gjennom Silfra – en sprekke i lavalandskapet skapt der to tektoniske plater i undergrunnen konstant trekker i hver sin retning. Tidens uendelige gang, de geologiske merkverdighetene og tilfeldighetene skaper et magisk undervannslandskap.

Mens jeg svømmer rundt i det unaturlig klare vannet ledes tankene hen på at vannet jeg svømmer i smeltet fra isbreen omtrent på samme tid som John F. Kennedy ble skutt i Dallas og Beatles gav ut sin første listetopp i USA, I Want to Hold Your Hand.

Demokratiets vugge

Silfra ligger midt i Thingvellir nasjonalpark, omtrent tre kvarters biltur fra hovedstaden Reykjavik. Thingvellir er ikke bare en geologisk temapark og lekegrind for dykkere – stedet spiller også en viktig rolle i Islandsk historie som fødestedet for de nordiske demokratiene. Ordet ting kjenner vi igjen fra både vår egen og nabolandenes parlamentariske forsamlinger – og Thingvellir betyr direkte oversatt tingslette.

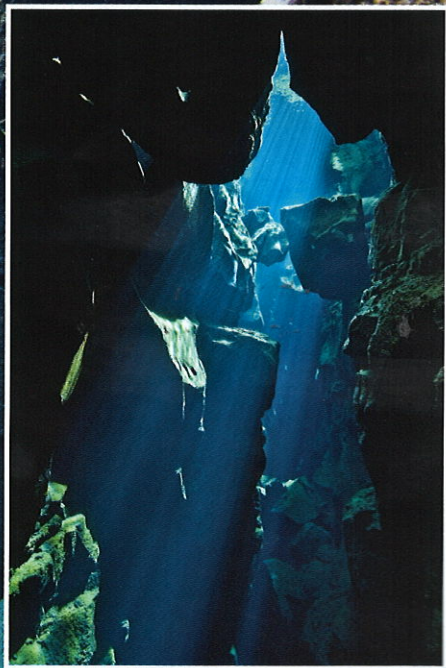
De første Alltinget ble avholdt her i år 930, og la grunnlaget for Islands kulturhistorie og nasjonale identitet. Alltinget var den lovgivende forsamlingen på Island frem til 1262, og Logberg (lovsteinen) i utkanten av dagens nasjonalpark dannet et naturlig sted for å tale til forsamlingen. Alltinget ble satt og hevet ved Logberg, og det var herfra lovendringer og juridiske avgjørelser med betydning for hele nasjonen ble kunngjort. Kalenderen ble også fastsatt her, og man kunne fremme juridiske krav som Alltinget måtte vurdere.

Vanlige mennesker samlet seg også ved Thingvellir, av forskjellige grunner. Handelsmenn, sverdslipere og bønder solgte sine varer og tjenester, gjøglere og skaldere underholdt og bryggere laget mjød til forlystelse for alle. Nyheter fra fjerntliggende deler av riket ble videreført, og leker og fester ble avholdt her.

Thingvellir var en møteplass for alle på Island, og dette bidro sterkt til å legge grunnlaget for språk og litteratur som har vært en viktig del av islendingenes kultur helt frem til i dag. Når UNESCO har erklært Thingvellir som en World Heritage Site er det ikke bare

Vannet i Silfra er glassklart etter å ha blitt filtrert gjennom porøs lava i 50 år før det ender opp i Thingvellir nasjonalpark (venstre).

📍 Her og der støter man på enorme kampesteiner som har falt uti og blitt hengende mellom veggene – og du kan velge om du vil svømme over eller under dem.

på grunn av den kulturelle og historiske betydningen, men også takket være den unike geologien og naturen i området.

Katedralen

Dårlig sikt er undervannsfotografens verste fiende. I Silfra trenger du ikke bekymre deg om akkurat det – her blir du bortskjemt av det klareste vannet i verden og du må du faktisk være blind hvis du ikke klarer å finne spennende fotomotiver.

Noen undervannsfotografer prøver å unngå bobler fra andre dykkere i bildene sine, og enkelte går til og med så langt som å slette ellers strøkne bilder hvis de er «skjemmet» av et utpust eller to fra modellen. Jeg liker bobler i bildene mine – for meg fremhever de følelsen av å være under vann og gir bildene et ekstra element i komposisjonen. I Silfra er dette ekstra viktig, for boblene er ofte det eneste som forteller den som ser bildet at det faktisk er tatt under vann.

Det islandske ordet Silfra betyr noe slikt som forsølv, og på engelsk brukes ofte uttrykket «the Silver Lady» om sprekken som går mellom mellom to kontinenter. Selv om opphavet til dette poetiske navnet er litt uklart er metaforen passende for å beskrive lyseffektene som oppstår når solen treffer overflaten og brytes ned i det klare vannet.

Noen steder er veggene i sprekken langt fra hverandre, mens andre steder må man nesten presse seg gjennom for å komme videre. Her og der støter man på enorme kampesteiner som har falt uti og blitt hengende mellom veggene – og du kan velge om du vil svømme over eller under dem. Enkelte steder er Silfra så grunn at en snorkel er alt du trenger for å få en spennende opplevelse, men andre steder er sprekken så mye som 50 meter dyp.

Etter at jeg har passert en trang og smal passasje åpner sprekken seg plutselig og blir gigantisk. Jeg har kommet frem til det som kalles Silfrakatedralen! Det er lett å skjønne hvorfor stedet har fått akkurat dette navnet: Det er en nesten religiøs atmosfære i dette enorme, vannfylte tomrommet – kontrasten til steinlabirinten jeg svømte gjennom for å komme hit er påtakelig. Jeg kjenner igjen utsikten fra de mange bildene jeg har sett herfra. Det er som å være på Manhattan eller ved pyramidene i Egypt for første gang!

Ungt land

Geologisk sett er Island et svært ungt land, ikke mer enn omtrent 20 millioner år gammelt. Mye av landskapet bærer ikke særlige spor av erosjon, men noen av Europas største fossefall stuper fra stor høyde og jobber med saken. Vulkanøya Island har over 30 aktive vulkansystemer og hører til den midt-atlantiske ryggen, en undersjøisk fjellformasjon som strekker seg langs hele Atlanterhavet. Ryggen dannes av magma som veller opp og størkner fordi de tektoniske platene i jordens indre sakte driver i hver sin retning og skaper et tomrom som må fylles.

Når jeg kjører rundt på Island for å se noen av de berømte landemerkene, kjenner jeg at det er noe som mangler. Det går en stund før jeg blir klar over hva det er – øya mangler trær! Det er nesten ikke et eneste tre å se noe sted, bare noen lave, busklignende vekster her og der. Det føles som om jeg kjører høyt over tregrensen, oppe i fjellet – selv om kystlinjen er like i nærheten. Dette spesielle landskapet har gitt opphav til en populær vits på Island: «Hva gjør du hvis du går deg vill i en islandsk skog? Du reiser deg opp!» Islenderne sier gjerne «Hva skal du med trær? De ødelegger bare utsikten!»

☑ Etter at jeg har passert en trang og smal passasje åpner sprekken seg plutselig og blir gigantisk. Jeg har kommet frem til det som kalles Silfrakatedralen!

☑ Det føles litt sprøtt å rusle rundt i fullt dykkerutstyr i en nasjonalpark midt inne i landet.

100 meter sikt? Nei, ikke helt.

Sikt er et merkelig fenomen. Man hører ofte dykkere som skryter av den gode sikten på et tropisk korallrev, og påstår at den var minst 100 meter. Teoretisk er ikke dette mulig, selv ikke i 100% rent vann. I tillegg vil sikten reduseres så snart partikler løser seg opp i vannet, fordi lyset brytes og spres. Det som ofte beskrives som 100 meter sikt er i virkeligheten ofte mindre enn 30 meter. Dette er fortsatt svært god sikt, men det er langt fra 30 til 100 meter.

Faktum er at det er svært vanskelig å bedømme sikten under vann, og inntrykket påvirkes av mengden lys i tillegg til størrelsen, formen og fargen på hva det nå enn er du ser på avstand. Det lavafiltrerte vannet i Silfra er faktisk et av de få stedene i verden hvor du kan dykke i vann som er så rent av sikten nærmer seg den teoretiske grensen for hva som er mulig. Det er bare å nyte det!

Lagunen

Jeg får min neste overraskelse når jeg tar til venstre etter katedralen. Etter å ha passert et grunt område hvor store steiner og blokker ligger hulter til bulter, kommer jeg ut i en grunn lagune. Igjen er det et nesten uvirkelig syn som møter meg, og jeg følelsen av å ha uendelig sikt tar nesten pusten fra meg: Bredden på den andre siden er over 100 meter unna, men det ser ut som jeg kan strekke ut armen og ta på den! Lagunen er kantede med skarpt grønne planter, og bunnen er dekket av et lag svært fin sand og organisk materiale som blir virvlet opp bare du så mye som tenker på å ta en nærmere kikk.

Jeg ser meg om, men kan nesten ikke se noen levende vesener. Noen ferskvannsalger og en håndfull ørret er alt Silfra har å by på fra dyre- og planteriket, men det er uansett ikke derfor jeg har kommet hit. Hovedattraksjonen er den fantastiske sikten. Med andre ord: Det er ikke mye å se, men du ser det svært klart og tydelig!

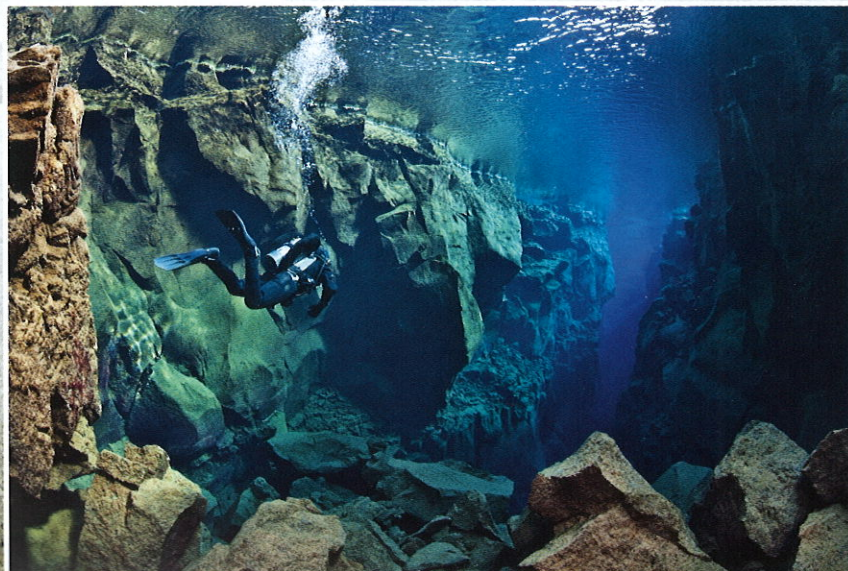
Midt i lagunen minner en diger sprekk meg på at dette er et levende miljø i stadig forandring, selv om det bokstavelig talt er hugget i stein. Om tusen år vil det ganske sikkert se helt annerledes ut her, takket være de voldsomme geologiske kreftene som lurere bare noen meter under jordskorpen.

Det har sluttet å regne, og den fullstendig stille overflaten speiler undervannslandskapet perfekt. Plutselig virker det som om rommet jeg dykker i har blitt dobbelt så stort! Effekten er overveldende og viser nok et av den forsølvende damens mange ansikter.

Mellom to kontinenter

Vi svømmer tilbake gjennom katedralen til trappen hvor dykket startet. Når jeg ser på de to veggene på hver side av sprekken er det vanskelig å forestille seg at den venstre tilhører Europa, mens den høyre er en del av Nord-Amerika – i hvert fall i et geologisk perspektiv. Silfra åpner seg med et par centimeter i året, men jeg har bare 45 minutter på meg til å bivåne det hele.

Det kalde vannet har gjort meg frossen, men jeg har det alt for moro til å la temperaturen ødelegge gleden over det fantastiske dykket vi har bak oss. Jeg kjenner

Eurasia på venstre side og Nord-Amerika på høyre side. Kløften mellom de to kontinentenes tektoniske plater, som den midtatlantiske ryggen er knyttet til, går rett gjennom Island og Thingvellir fra sørvest til nordøst.

vannstrømmen yte forsiktig motstand når vi svømmer det siste stykket mot trappen, og det føles godt å bruke litt krefter – det gir litt varme i kroppen igjen. Heldigvis trenger jeg ikke bruke tid på å skylle dykkerutstyret eller kameraet etter dykket. Det er sannsynligvis renere enn da jeg startet!

Hvis du blir tørst når du dykker i Silfra er det bare å ta ventilen ut av munnen og drikke en slurk – det kalde vannet smaker strålende og kunne uten videre ha innbrakt en formue om det ble solgt på flasker.

Verden kommer til meg

Dykkesenteret Dive.is har holdt på i 15 år. I begynnelsen ble det drevet av den legendariske Thomas Knutsson, mannen som nærmest på egen hånd utviklet dykkeindustrien på Island og gjorde Silfra verdensberømt. Andre dykkeoperatører har kommet til etter hvert, men Thomas er fortsatt Mr. Diving-in-Iceland.

I 2006 ble senteret overtatt av tyske Tobias Klose. Han har islandsk kone og tre barn, og har bodd på øya i mange år. Han snakker til og med islandsk som en innfødt og trives så godt at han ikke kan forestille seg å skulle bo noe annet sted.

– Tidligere reiste jeg verden rundt, men nå kommer hele verden til meg i stedet, sier Tobias med et smil.

Blant de mange internasjonale gjestene er berømteter som Kong Carl Gustav XVI av Sverige og filmhelten Tom Cruise, som besøkte Silfra sist sommer.

– Dykket med Tom Cruise gikk veldig bra, og han er en dyktig dykker. Han gjorde sitt første tørrdraktsdykk hos oss, og klarte seg helt fint. Men det er vel ikke mer enn man kan forvente av en fyr som gjør de fleste av stuntene sine selv, ler Tobias.

Sulten på mer

Kjenner du den spesielle følelsen du får når du er på et berømt sted for første gang? Jeg har hatt lyst til å dykke i Silfra helt siden jeg hørte om dette magiske stedet for mange år siden. Men når du plutselig er på stedet du har drømt om så lenge er det lett å bli redd for å bli skuffet – forventningene overgår ofte virkeligheten, tross alt.

Etter tre dagers dykking i Silfra var jeg ikke det minste skuffet, men sulten på mer! Dette er en virkelig unik dykkeopplevelse som fortjener å være høyt oppe på enhver dykkers ønskeliste. □

KORT FAKTA, ISLAND

DYKKING: All dykkingen i Silfra gjøres med tørrdrakt. Dive.is har utleiedrakter, men det beste er naturligvis å ta med sin egen – i tillegg til litt erfaring med dykking i kaldt vann. Været påvirker dykkingen i liten grad, men visuelt er opplevelsen best når solen skinner. Dykking i havet omkring Island er også en flott opplevelse, med vrak fra andre verdenskrig og den svært spesielle hydrotermiske skorsteinen utenfor Akureyri nord på øya som et par av høydepunktene.

For mer informasjon se www.dive.is.

SESONG: Silfra kan dykkes hele året. Temperaturen ligger like over frysepunktet, og varierer bare med noen få grader.

KLIMA: De varme havstrømmene i Nord-Atlanteren gjør for at vanntemperaturen omkring Island er høyere enn i mange andre land på samme breddegrad – ikke ulikt det vi finner lahg vestkysten av Norge. Island har milde vintre med mye vind og kjølige somre med mye nedbør. Til tross for den arktiske beliggenheten er kysten isfri om vinteren. Klimaet varierer noe mellom de forskjellige delene av øya – sydkysten er generelt varmere enn i nord, og høylandet er kaldest.

OVERNATTING: Silfra ligger bare 45 minutter fra hovedstaden Reykjavik, som byr på mange overnattingsmuligheter. Her finnes alt fra billige Bed & Breakfast-alternativer til femstjerners hoteller. Før finanskrisen i 2008 var Island et relativt dyrt land sett med europeiske øyne, men nå er Euro og Dollar hard valuta mot den devaluerte islandske kronen og prisnivået er mye lavere enn i Norge.

SIKKERHET: Reykjavik har dekompressjonskammer.

SPRÅK: Islandsk sies å være et av de vanskeligste språkene å lære, men siden det ligner mye på gammelnorsk har vi nordmenn en fordel. Isendingene snakker uansett svært godt engelsk, og mange snakker også dansk.

VALUTA: 100 NOK = 2.288 ISK (beregnet via Euro – noteringene av islandske kroner er for tiden suspendert hos Norges Bank).

STRØM: 220 V med standard europeiske kontakter – de samme som vi har hjemme i Norge.